

A szomszéd fűje mindig zöldebb?

Dr. Molnár F. Tamás^{a,b}

^aPTE ÁOK Orvosi Készségfejlesztő és Innovációs Központ Műveleti Medicina Csoport, Pécs

^bPetz Aladár Egyetemi Oktató Kórház, Sebészeti Tanszék (PTE ÁOK)

Szt. Sebestyén Mellkassebészeti Részleg, Győr

Vallomással tartozik a rovatvezető: legkedvesebb magyar tudógyógyászati lapja az Amega. Nem csoda; széles látókörű, igényes stílusban írt, tudományos alaposágú cikkekben bővelkedő platformról van szó. Ludányi Zsófia cikkeit sosem hagynám ki. Magával ragadó gusztóval (már látom a javítását;

helyesen: örömmel, élvezettel; lásd még gusztus) vadászik az orvoslás és a nyelvtudomány határfelületein (tudom, tudom: helyesen – határoló felületein, esetleg érintkezési felszínein) túlságosan gyakori hibákra. Tollára kínálkozik az az érdekes jelenség is, amelynek lényege a közbeszédben meghonosodott magas használati értékű orvosi kifejezések idegen szövegkörnyezetbe való átültetése. A politikai kommunikáció különösen szívesen él a medikális képeket, allúziókat használó módszerrel. A nemzet testén élőködők, a rákos daganatként terjedő bármik, a gyengélkedő forint, a társadalmi immunállapot, kivérzett gazdaság... – a sor szinte végtelen. Ám még így is meglepő, amikor a fantáziadús stratégiák egy nagyszabású művelet fedőnevét ezt a szót választották: Metastasis.

1. kérdés:

Milyen (nem sebészi) operációt rejthet a finom utalást tartalmazó kifejezés?

- az európai progresszív értelmiség (eredeti terminológiával: useful idiots) felhasználása a Szovjetunió (1922–1991, RIP) érdekében
- a multik 1989–90-es közép-európai politikai változásokat követő gazdasági térnyerésének titkos terve
- a kolumbiai drokartellek elleni rendőri-katonai műveletek (2023–24)
- a gyógyszermafia elleni összehangolt információs hadviselés

Parti Nagy Lajos (1953–)

A kortárs magyar költészet tele van tudógyógyászati vonatkozásokkal. Az értő olvasó nyilván Parti Nagy Lajos Létbüfé ciklusára, az őszológiai gyakorlatokra gondol, de járnak e kórházi papucsban más poéták is.

Vegyük például a Budapesti Lakógyűlés című vers szerzőjét, aki az első versszakban így borong:

„A ház döntött: az azbesztpala jó, rák nem létezik, félnek nem kell.

A mezotelióma: mítosz, az azbesztózis: mítosz, amit rossz nyelvek propagálnak.

Ki kell állnunk az érdekérvényesítők ellen.”

2. kérdés:

Ki a költő?

- Bereményi Géza
- Erdős Virág
- Posztpetőfi Sándor
- Kemény István

Az Amega küldetéséhez a szakmai edukáció is hozzá tartozik. Olvasóink diagnosztikus képességeire apellálunk. A portugál Alcoaça cisztercita kolostora kerengőjének ablakboltozatán találtam meg ezt a kőfaragványt. A behunyt szemű, különös testtartású, látnivalóan nem mes hölgyet orvosa, a tizenkét apostol egyike, Szent Bertalan (?–60 körül) gyógyítja, vagy hétszáz éve. Ha ma EEG-t készítenénk, vélhetően negatív eredményt adna.

Kőfaragvány az alcoaçai kolostorban

Charcot és a hipnotizált Blanche Wittmann
André Brouillet (1857–1914) festményén

3. kérdés:

Mi lehet a kórkép?

- Charcot-féle hisztériás nagyroham
- tetanusz – opisztotónus
- epilepszia
- pszichogén nem epilepsziás roham (psychogen non-epileptic seizure: PNES)

Számos kórnak van védőszentje, rendszerint a mártírumához kötődően. Szent Ágnes az emlőbetegségben, Szent Luca a szemükkel bajlódók, Szent Peregrin pedig az onkológiai kórokban (tüdőrák inkluzíve) szenvedők védőszentje. A sor nagyon hosszú.

Lövés utáni tetanusz Charles Bell (1774–1842) festményén

Szent Bertalan szobra Pécssett

4. kérdés:

Kiknek a védőszentje Szent Bertalan, akinek különös szobra Pécssett a dzsámi mögött látható?

- Párizs lakóinak a védőszentje (A város – igazából a korona – megér egy misét, amit a szentről elnevezett 1572-es éjszakai zavargást követően mondott IV. Henriknek tanácsadója, Sully herceg, valamivel később, 1593-ban.)
- a festők védőszentje (A Sixtusi kápolnában Michelangelo festményén a mester arcképe Szent Bertalan alakjának kezéről lóg le.)
- a bőrbetegségben szenvedők, szűcsök, cipészek, cserzővargák, tímárok védőszentje
- az örmények védőszentje, mert az ő földjükön szenvedett vértanúságot

A tizenkét apostol közül legalább ketten orvosok (is) voltak. Szent Bertalan volt az egyik.

5. kérdés:

Ki volt a másik?

- Szent András
- Szent Lukács
- Szent Damján
- Szent Antal

MEGOLDÁSOK

1. válasz:

c. A kolumbiai kábítószer kartell elleni rendőrségi hadjárat kapta a költői Metastasis fedőnevet. Az egyik letartóztatott drogbáró, Leandro Norero telefonjának képei a hatóságokat eljuttatták szeretőjéhez, Landy Párragához, a 2022-es Miss Ecuador szépségverseny ötödik helyezettjéhez is. Bár a szívtipró másfél évvel korábban egy börtönlázadás során meghalt, a felesége bosszúvágyát ez nem csillapította eléggé.

Az ecuadori influencer (173 000 Instagram követő) Párraga kisasszony a drogdollárokkal bélelt romantikus kapcsolat miatt életével fizetett tévedéséért: megosztotta az éppen rendelt, csak egy helyen készített exkluzív ráksaláta képét. A féltékeny özvegynek ennyi elég volt: már tudta, hová küldje a bérgyilkosokat.

Ismerve a tengeri rákok bőséges immunogenitását, talán nem túlzás ehelyett a végzetes allergia szóképe emlegetése. És akkor az ólomérzékenységről még nem is tettünk említést... A bosszú későn, hidegen tálalva a legjobb. Mint a ráksaláta.

2. válasz:

b. Erdős Virág, József Attila-díjas költő (Forrás: Erdős Virág. eltérő tartalom 2022-2023, Magvető, Budapest, 2024.) A könyvcím kisbetűs, a könyv pedig nélkülozi az oldalszámozást. Én a verset az 50. és 52. oldalak között találtam; attól függően, hogy honnan kezdtem a számolást (belív stb. ...)

Erdős Virág (1968–)

Landy Párraga (2001–2024)

Szent Damján (testvérével Szent Kozmával) orvosok voltak ugyan, de jóval később. A 3. században Diocletianus keresztényüldözésének váltak áldozataivá 303 táján. 1230-ban a megalakuló párizsi sebész kollégium (céh) őket választotta védőszentjükül.

Több Szent Antalról is tudunk. A legnépszerűbb valószínűleg a Lisszabonban született, de Páduában (is) tevékenykedő kiváló szónok, ferences szent (1195–1231). A kopt egyház adta Remete Szent Antalt (251–356).

Versben, szentekben bővelkedő mai cikkünket a kálvinista Ady Endre Szent Antal tisztelete című versének a szíves olvasó figyelmébe ajánlásával fejezzük be.

A szabadon választott kérdés pedig: mit fed a Szent Antal tüze diagnózis? (Megoldás: orbánc. A remetére ugyanis a sátán egy disznót szabadított; a kór a nép körében is köztudottan sertésről terjed az emberre.) ■

3. válasz:

d. PNES. Mivel behunyt szeme van, így az epilepszia – ahol a szem fennakad – kiesik. Az EEG pedig – szemben az epilepsziával – mindig negatív lesz. A tetanuszos me-revgörcshöz két megtámasztási pont kellene, és a hídszerűen kifeszülő test pozíciója vízszintes. A hisztériás nagyroham középkori megjelenése valószínűtlen.

A pszichogén nem epilepsziás roham konverziós kórkép, nehezen gyógyítható, ha egyáltalán. Gyakorta mentális stressz váltja ki. Nők között és veteránok (PTSD) körében rendszerint gyakoribb.

NB: A diagnózisért hálás köszönettel tartozom Komoly Sámuel professzor úrnak (PTE ÁOK Ideggyógyászati Klinika).

4. válasz:

c. Szent Bertalant a hitéért megnyúzták, majd lefejezték, így szenvedett mártíromságot. Mint a bőrbetegségek védszentje, allergológiai kötődése kétségszöveghatlatlan.

5. válasz:

b. Szent Lukács

A többiek közül csak András (?–70) volt apostol. Nyitottsága miatt a befogadás apostolának is hívhatnánk: a kereszténységet már igen korán hirdette a görögöknek és más, pogány népeknek is.

Michelangelo: Utolsó ítélet (részlet) a Sixtusi kápolna oltárfalán, Róma (1535–1541). Szent Bertalan apostol a saját bőrét tartja, amire Michelangelo az önarcképét festette meg.